

MESIJANIZAM
MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ
Rijeka, 7. – 8. studenoga 2014.

Mario CIFRAK

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
mario.cifrak@ofm.hr

U organizaciji Biblijskog instituta Katoličkoga bogoslovnog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u Velikoj dvorani Teologije u Rijeci u petak 7. i subotu 8. studenog 2014. godine održan je Međunarodni simpozij bibličara na temu »Mesijanizam«. Skup je u ime riječke Teologije pozdravio doc. dr. sc. Nikola Vranješ, pomoćnik predstojnika za znanost, istaknuvši da je Teologiji u Rijeci iskazana velika čast da nakon jedanaest godina opet organizira ovakav prestižan znanstveni skup. Simpozij je otvorio riječki nadbiskup msgr. dr. sc. Ivan Devčić koji je okupljene na početku upoznao s poviješću riječke Teologije i Bogoslovije. Iako je na prijelazu iz 70-ih u 80-te godine XX. stoljeća budućnost sjemeništa i tadašnje Visoke bogoslovske škole bila vrlo neizvjesna zbog malog broja bogoslova, riječki nadbiskup Josip Pavlišić imao je veliku vjeru u Božju providnost te je sredinom 80-tih godina XX. stoljeća započeo graditi novu zgradu Bogoslovije. S demokratskim promjenama i novom zgradom Bogoslovije riječka Teologija mogla je odgovoriti izazovima vremena, rekao je riječki nadbiskup. Govoreći o temi simpozija istaknuo je kako je mesijanizam vječna tema koja prožima i nadahnjuje, ali je s druge strane ona i politička tema. »Znamo kolike su se 'mesije' u svijetu pojavljivale kao 'spasitelji', a Crkva naučava i uvijek govori da je samo jedan spasitelj – Isus Krist. Tema je i danas vrlo aktualna i u svjetovnom smislu jer upozorava na mnoge koji se igraju 'spasitelja' čovječanstva«, poručio je nadbiskup Devčić (usp. <http://www.ika.hr/index.php?prikaz=vijest&ID=164715>).

Predsjednik Biblijskog instituta Katoličkoga bogoslovnog Fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Božo Lujčić istaknuo je da se mesijanska teologija smatra vrhuncem teoloških razmatranja. Dodao je da rijetko koja tema prožima Stari i Novi zavjet kao tema mesijanizma. »Mesijansku kulturu susrećemo u svijetu u vidu raznih utopija i 'mesija', ali mi teolozi istražujemo ovu temu povezujući se sa Starim i Novim Zavjetom«, rekao je dr. Lujčić (usp. <http://www.ika.hr/index.php?prikaz=vijest&ID=164715>).

Tema mesijanizma dotiče se tekstova koji se često čitaju u liturgiji i najuže je povezana uz kristologiju. Termin Mesija, »Pomazanik« dolazi u Novom zavjetu samo kao grčki prevedeni termin – Krist, »Χριστός«, uz dvije iznimke u Iv 1,41 i 4,25, i to oko 530 puta. Hrvatski su prevoditelji imali potrebu taj grčki termin dodatno pojašnjavati prijevodom »Pomazanik«, koji ne stoji u izvorniku (vidi npr. Mk 8,29). Novozavjetni spisi i tradicija koja im je prethodila drže Isusa iz Nazareta Mesijom kojega je naviještao Stari zavjet, tako da je iz naziva »Pomazanik« to postalo gotovo Isusovo (prez)ime, a čijeg značenja nismo gotovo ni svjesni. Poteškoće su i u činjenici da starozavjetna obećanja ne ocrtavaju jednoznačno neki budući lik i da se u intertestamentarno vrijeme mesijanska očekivanja kreću još daleko jedno od drugoga. Osoba i sudbina Isusova ne odgovaraju baš naslijeđenoj slici o Mesiji. Tako se tek neke crte Isusova života gledaju kao mesijanske, a koje u Starom zavjetu nisu bile povezane s mesijom, npr. učenje i patnja. Nejasno je u kojem je smislu povijesni Isus taj naziv uopće za sebe prisvajao. Ako je, je li pokretao s tim povezana očekivanja u drugom smjeru? U kojoj mjeri to novo značenje termina Krist koje mu daje Novi zavjet odgovara židovskoj predaji? Netom iznesenim dali smo samo mali uvod u problematiku koju je ovaj simpozij načeo svojim razmišljanjima. Sam početak rada simpozija, kojim je moderirao prof. dr. sc. Mario Cifrak (KBF – Zagreb), otvorio je dr. sc. Darko Tepert (KBF – Zagreb) temom »Mesijanska recepcija Post 3,15; 49,10 u targumima«. On je poručio kako je riječ o »klasičnim« mesijanskim mjestima u Starom zavjetu, ali iz perspektive targuma koji je zadobio svoju pisanu formu između 70. i 135. po. Kr. (Bar Kohba!). Sljedeća tema bila je »Natanovo proroštvo Davidu. Uspon monarhije i mesijansko idealizirani lik Davida (2 Sam 7)«. O njoj je izlagao mr. sc. Božo Odošić (KBF – Sarajevo), istaknuvši kako čak devetnaest poglavlja govori o Davidu te da je riječ o vrlo opsežnoj građi. Prof. dr. sc. Božo Lujčić održao je predavanje pod naslovom »Identitet Emanuela i njegovo poslanje: najava velike radosne vijesti (Egzegetsko-teološka analiza Iz 8,23b – 9,1-6)«. Poslije kratkog odmora moderator prof. dr. Darko Tomašević (KBF – Sarajevo) pozvao je na nastavak rada prvoga dan simpozija. Mr. sc. Bruna Velčić (KBF – Zagreb, Teologija u Rijeci) održala je pre-

davanje o eshatološkom proroku, Sluzi Jahvinom (Iz 40 – 55), prof. dr. sc. Nikola Hohnjec (KBF – Zagreb) o mesijanskom vladaru (Mih 4,14 – 5,5), a mr. sc. Đurđica Pardon, župnik u Punitovcima i doktorand na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, govorio je na temu »'Iz Egipta dozvah Sina svoga' – Matej i Hošea«. Na završetku predviđenih izlaganja, a kojima je u nizu starozavjetnih mjesta nedostajao Hoš 3,5, tj. predavanje prof. dr. sc. Karla Višatickog s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Osijeku, prof. dr. sc. Mato Zovkić iz Sarajeva otvorio je diskusiju o izloženom.

Drugi radni dan simpozija počeo je pozdravom moderatorice mr. sc. Brune Velčić. »Mesijanizam u Evanđelju po Marku« bila je tema izlaganja predstojnika Teologije u Rijeci, doc. dr. sc. Božidara Mrakovčića. Je li Lk 4,16-30 mesijanski tekst ili ne, bila je tema predavanja prof. dr. sc. Darka Tomaševića, dok je o »Mesiji, graditelju Hrama (Iv 2,13-22)« govorio prof. dr. sc. Mario Cifrak. Poslije odmora nizom predviđenih predavanja moderirao je prof. dr. sc. Nikola Hohnjec. O »šizmi« – razjedinjenju i raspravi zbog Kristova podrijetla (Iv 7,42) predavanje je održao mr. sc. Arkadiusz Krasicki, studentski kapelan iz Osijeka i doktorand na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Simpozij je zaključio doc. dr. sc. Ivica Čatić (KBF – Đakovo) predavanjem na temu »Mesijanizam i prva poslanica Solunjanima«. U tom nizu nedostajala su nam najavljeni predavanja prof. dr. sc. Marinka Vidovića s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu »Proročki mesijanizam – kršćanska poruka otvorena židovstvu (Dj 3,22-23; 7,37ss)«, potom umirovljenog profesora Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu dr. sc. Ivana Dugandžića »Mesijanizam u svjetlu teologije križa«, te mr. sc. Anđele Jeličić, doktorandice u Rimu »'Po svojoj krvi uđe u Svetinju' (Heb 9,12)«. Nadamo se da ćemo ih imati priliku pročitati kad budemo objavili radove simpozija jer su nam dragocjeni dio zadane teme.

U raspravi koja je uslijedila postavljeno je pitanje o značenju pojma »mesijanizam« za život suvremenog čovjeka. Što za današnjeg kršćanina znači da je Isus Mesija – Pomazanik i spasitelj? U raspravi su do izražaja došle poteškoće u tumačenju tih pojmova i prenošenja kršćanske poruke suvremenom čovjeku, posebice mladim ljudima. Istaknuto je da je zadatak teologa pronaći način kako današnjem čovjeku govoriti o Bogu. Iako su mesijanska očekivanja onodobnog židovstva mogla biti raznolika, Novi zavjet se ponajvećma veže uz kraljevsko-davidovska nadanja. Da bismo ih vidjeli ispunjenima u Isusu, morao ih je Novi zavjet svakako prilagoditi njegovu faktičnom životu i »sudbini«. Katkada, tako kod rođenja u Betlehemu (Pardon!), primjećujemo suprotno. Pokazuje se i određena nedostatnost uobi-

čajenih predodžbi, da se iskaže doživljeno značenje Isusa upravo za one koji ne pripadaju židovskom narodu. Židovski ideal Mesije je razbijen govorom o Sinu čovječjem koji dolazi da sudi, odnosno preegzistentnom ili po Duhu rođenom »Sinu Božjem« i nekim drugim konceptima koji se također djelomično spominju u židovstvu, iako se ne nalaze uz natuknicu »Mesija«.

Pročitani su apel prof. dr. sc. Milana Špehara koji je preveo katolički niz biblijskih komentara »Geistliche Schriftlesung«. Riječ je o izdanju kuće Patmos iz Düsseldorfa komentara novozavjetnih knjiga i djelomično knjiga Staroga zavjeta. Među komentatorima su glasoviti njemački bibličari Rudolf Schnackenburg, Josef Blank, Heinz Schürmann, Max Zerwick, Joachim Gnilka i dr. U Hrvatskoj za sada imamo iz toga niza objavljena *Djela apostolska*, zaslugom Vojnoga ordinarijata u izdanju Glasa Koncila (2008.), a povodom obilježavanja »godine sv. Pavla« i *Poslanicu Efežanima* u izdanju Kršćanske sadašnjosti (1974.). Ne znam treba li pisati o tome kolika je potreba takvih komentara. Stoga bi bilo nužno da imamo što prije izdane komentare koje je preveo prof. Špehar, vjerujem na iznimno veliko obogaćenje ne samo svećenika i studenata teologije, nego i vjernika laika. Prema *Verbum Domini* jedini put zdrave kršćanske duhovnosti je Biblija, jer katekizam ne može zadovoljiti duhovne potrebe.

Simpozij je zaključen prijedlogom da idući simpozij, koji će se održati za dvije godine, za temu uzme »biblijsku apokaliptiku«, jer je riječ o temi koja prilično zaokuplja suvremenu javnost. Nadamo da ćemo tada među izlagačima imati i nove kolege, koji su sada bili prvi puta među nama, a to su dr. sc. Dubravko Turalija iz Sarajeva i mr. sc. Tomislav Zečević iz Rijeke.

Na vrlo lijepom gostoprimstvu zahvaljujemo riječkoj Teologiji i Bogosloviji, te franjevačkom samostanu na Trsatu. Medijski je naš skup popratila redakcija Religijskog programa HRT-a prilogom u emisiji *Mir i dobro* od 9. studenoga 2014., IKA, te *Novi list* 7. i 8. studenoga 2014. Zahvaljujemo našem Katoličkom bogoslovnom fakultetu, čiji je dekan prof. dr. sc. Tonči Matulić i sam pratio rad simpozija, na potpori oko organizacije i objavljivanja radova ovogodišnjega međunarodnog simpozija bibličara u Hrvatskoj.